

Naturvernforbundet sier nei til forlenget byggefrist for to kraftverk i Lårdalsåi.

Verden står midt oppe i to kriser, klimakrisen og tapet av natur. De forsterker hverandre, og det haster med å løse begge. Opp mot en million arter kan forsvinne fra jorden de nærmeste tiårene og mange verdifulle naturtjenester, som rent vann, materialer og mat, reduseres dramatisk. Verdens fremste naturforskere viser til en dramatisk ødeleggelse av natur og økosystemer. Det er ingen tvil om at årsaken er at stadig mer natur endres og ødelegges, globalt, nasjonalt og lokalt. Dette truer også vårt eget livsgrunnlag. Dette er noen konklusjonene sier rapporten fra FNs naturpanel.

Stadig nye naturområder ødelegges, bit for bit endres og ødelegges verdifull natur også i Norge. Og det er arealendringer og arealødeleggelse som er den aller største trusselen. Av de nesten 4500 truede artene i Norge er 90 % truet på grunn av arealendringer og arealødeleggelse. Derfor er det en svært dårlig løsning å ødelegge mer natur for å redde klimaet.

Naturvernforbundet mener at all energiutbygging må være skånsom og aldri foretas i områder der verdifull natur ofres. Menneskeskapte klimaendringer forsterker naturødeleggelser og sammen forringer disse to kritiske drivkreftene naturen og artene - vårt umistelige livsgrunnlag. Derfor kan vi ikke akseptere utbygging av den verdifulle Lårdalsåi fordi Naturvernforbundet mener det er feil å forsøke å redusere klimakrisa gjennom å ødelegge store naturverdier som finnes i denne fantastiske elva.

Høringssvar

Naturvernforbundet ber med dette om at NVE sier nei til forlenget byggefrist for de to kraftverkene i Lårdalsåi, Tokke kommune, som ble gitt konsesjon i 2015. Dette omfatter Lårdal kraftverk ved konsesjonssøker Vest-Telemark kraftlag AS som fikk konsesjon 25. mars 2015 (småkraftverk i Lårdalsåi, Tokke kommune fra kote 398 til kote 166). Og det gjelder Lårdalsåi kraftverk ved Eik Falleigarlag med konsesjonsvedsak samme dag (bygging av småkraftverk fra kote 166 til kote 75). I etterkant har NVE i vedtak fra 2018 godkjent at konsesjonen gitt til Eik Falleigarlag er overført til Triset kraftverk AS. Konsesjonene er gitt med følgende premiss:

«Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vannressursloven § 19 og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 tredje ledd. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kan forlenge fristen med inntil fem nye år.»

For Lårdalsåi kraftverk sin overførte konsesjon fra 2018 er følgende spesifiser: *«Byggefrist gjelder fra opprinnelig gitt konsesjonsdato 25.03.2015.»*

Konsesjonene bortfaller dersom byggestart for de to kraftverkene ikke er igangsatt innen 25. mars 2020.

Naturvernforbundet viser til vår klage (24.065. 2019) på NVE sine vedtak. Vi ber om at alle de argumentene som vi framføres der må vektlegges betydelig i denne høringsrunden. Dette er særdeles relevante innvendinger som i utgangspunktet skulle tilsi at NVE allerede i 2015 burde ha sagt nei til begge de gitte konsesjonene. Som et minimum skulle NVE ha forlangt langt bedre biologiske kartlegginger i forkant slik at reelle vurdering av biologiske verdier kunne ha blitt foretatt slik Naturmangfoldloven og særlig aktsomhetsparagrafene §§ 4-12 forutsetter. Vi kan ikke se at dette er tilfredsstillende behandlet den gang i 2015. Vi mener våre innspill må bety nei til forlenget byggefrist fordi:

- Kunnskapsgrunnlaget knyttet til biologi, arts mangfold og økologiske forhold er ikke oppfylt i tråd med Naturmangfoldlovens (NML) § 8, Kunnskapsgrunnlaget.
- Man kan med stor sannsynlighet fastslå at en dags befaring i Lårdalselva, med registreringer som i dag er sju år gamle, foretatt to år før NVEs avslørende rapport, også inneholder feil og mangler knyttet til verdifullt biologisk mangfold.
- Artskunnskapen er svak og det forventes at det finnes langt flere truede og sårbare arter enn det som er registrert. Konsesjon er gitt basert på en rapport fra 2013, tre år før NVE selv avdekket store feil og mangler ved biologiske kartlegginger i slike prosjekter (NVE-rapport-92 2015 (Gaarder og Høitomt: Etterundersøkelser av flora og naturtype ri elver med planlagt småkraftutbygging).
- Biologiske forhold er derfor ikke godt nok kartlagt, registreringene er gamle og kan ikke benyttes i forhold til nytt vedtak om forlengelse av konsesjon. Artskunnskapen er dårlig og basert på kun på en dag med befaring. Dette er langt fra nok til å oppfylle Aktsomhetsparagrafene i NML, §§ 4-12.
- Med et svakt biologisk faktagrunnlag blir også konsekvensvurderingene feil og «føre var»-hensyn og samlet belastning blir ikke vurdert på en faglig akseptabel måte i tråd med NML §§ 9-10.
- I følge Fylkesmannen er omkring 97,5 % av kommunenes utbyggbare vannkraftpotensiale allerede bygd ut. Det er svært få noen lunde intakte gjenværende vassdrag her, og Lårdalsåi er ett av disse. Derfor tilsier NML § 10, samlet belastning, at Lårdalsåi må spares for utbygging siden nesten alle nabovassdragene allerede er utbygd.
- Naturvernforbundet minner også om vi i egne etterundersøkelser har avdekket store feil og mangler i andre vassdrag som Øystese, Garbergelva, Kvanndalselva og Gjengedalsvassdraget. Alle disse fikk etter våre tilleggsregistreringer avslag på konsesjon fordi våre etterundersøkelser viste langt større naturverdier og funn av truede arter enn det utbyggernes egne konsulenter hadde funnet. Våre etterregistreringer samsvarer svært godt med funnene i NVEs rapport fra 2015, og er godt kjent av NVE. Vi forventer å finne det samme i Lårdalsåi ved en etter registrering der.
- Geologi, bekkekløftnatur, funn av rødlista arter og fagfolk sine uttalelser om et betydelig potensiale for å finne langt større arts mangfold i området tilsier at naturverdiene er særdeles store og alt for lite vektlagt i vurderinger knyttet til gitte konsesjoner.
- De naturfaglige argumentene er også ytterligere diskutert i vårt innspill av 24.05. 2019, der også Bio-fokus-rapport 2010-21 «Naturtypekartlegging i Tokke kommune» omtales grundig. Naturtypekartleggingen i kommunen viser store verdier knyttet til kommunen, med mange biologiske «hot spots» og naturkvaliteter av internasjonal interesse. Kommunens

beliggenhet, naturgrunnlag, geologi, kulturlandskap og naturtyper tilsier at man kan forvente å finne mye mer interessant natur ved grundigere undersøkelser av Lårdalsåi.

- Vi viser også til at Tokke kommune den 3.12. 2019 vedtok at kommunen ikke ønsker utbygging av småkraft i Lårdalsåi.

Konklusjon:

Naturvernforbundet krever i lys av alle disse tunge, faglige argumentene at NVE sier nei til forlenget konsesjon slik at utbygging av de to kraftverkene i Lårdalsi ikke blir realisert. Dette fordi vi mener naturverdiene er alt for dårlig kartlagt. Samtidig er de allerede kjente verdiene faktisk store nok til å stanse utbygging. Allerede er det meste av kommunens vannkraft bygd ut og føre-var-hensyn, samlet belastning og svakt kunnskapsgrunnlag tilsier samlet sett at det ikke må gis forlenget konsesjon. Mange av naturmangfoldlovens aktsomhetsparagrafer §§ 4-12 vil brytes om NVE bare viderefører forlenget konsesjon uten nye og faglig tilfredsstillende grundige biologiske kartlegginger.

Den samlede belastningen på vassdragsnaturen i kommunene allerede er langt overskredet sett ifht NML § 10 samlet belastning.

Sett i lys av svake biologiske registreringer knyttet til konsesjonsvurderingene i 2015 og mange andre fagfolks registreringer, lokale interesser sine kunnskaper og konklusjoner på naturverdiene i området krever Naturvernforbundet at NVE sier nei til forlenget konsesjon.

Alternativt må grundige fagbiologiske registreringer utføres sommeren 2020 og legges til grunn for nye vurderinger. Naturvernforbundet vil allerede nå varsle at vi på eget initiativ uansett vil sette i gang med feltbiologiske undersøkelser i Lårdalsåi tidlig sommeren 2020 for å dokumentere de antatt mye større naturverdiene som finnes i området enn det som ligger til grunn for NVEs saksbehandling. Vi leier da inn et uavhengig biologisk konsulentfirma som kan utføre en slik oppgave slik vi allerede har gjort i andre vassdragssaker der biologiske verdier er sterkt underregistrert av utbygger og der uavhengige biologer finner mange ganger så store naturverdier.

Vi ber også NVE merke seg spesielt at Telemark Botaniske forening v/ leder Bjørn Erik Halvorsen støtter Naturvernforbundets høringssvar.

Mvh

Naturvernforbundet

Maren Esmark

Generalsekretær

Naturvernforbundet i Midt-Telemark

Hans Christian Deilhaug /s/

Bjørn Olav Haukelidsæter /s/